

Zilveren feest met Atlas Ensemble

Muziek

Grand tour: premières van Haddad, Nieder, Kim, Bons en Bellon door het Atlas Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard. Muziekgebouw aan 't U, Amsterdam, 9 maart. Radio 4: 14 maart.

Een kwart eeuw geleden, op 11 maart 1981, gaf het Nieuw Ensemble zijn eerste concert, reden voor een feest met het jonge Atlas Ensemble. Temeer omdat de oprichter en leider ervan, Joël Bons, onlangs de Amsterdamprijs voor de Kunsten 2005 ontving.

De jury was verrast door de 'wonderbaarlijke en wonderschone toekomstmuziek' van 'dit gloednieuwe orkest van stokoude instrumenten' uit Azië en het Midden-Oosten.

Trillingen van moerbeihout, slangen huid, lamsvel, abrikozenhout en bamboestengels interfereren in het programma *Grand Tour* op prikkelende wijze met westerse klankbodems, -kastjes en -buizen van piano, gitaar, harp, houtblazers en strijkers. De componisten Fabio Nieder en Stefano Bellon (Italië), Saed Haddad (Jordanië), Artjom Kim (Tasjkent) en Joël Bons zelf, tekenen voor vijf premières.

Joël Bons weet te raken door solisten simpelweg ruimte en tijd te geven, mondorgels uit China en Japan te mengen en een fascinerend nieuw strijkkwartet uit te vinden van knievedels, altviool en cello. Saed Haddad markeert tegenstellingen tussen oost en west met interessante percussieve mengklanken en laat de duduk dromerig mijmeren boven de contrabas.

Fabio Nieder (zwart pak, gele schoenen) laat in een denkbeeldige flat met 18 ramen telkens meer lichtjes aangaan. Twee slagwerkers benoemen de verschijnende wezens en beelden hardop, nu eens een paraplu of blaasbalg opstekend, dan weer hilarisch kuchend. Het resultaat houdt het midden tussen de toneeloefening 'doe een tomaat na' en de poëtische wijze waarop Dylan Thomas een ontwakend dorpje tot leven wekt in zijn toneelstuk *Under the Milkwood*. Met een enorme hengel slaat de dirigent Ed Spanjaard in de slotmaten de basklarinetist aan de haak.

Artjom Kim en Stefano Bellon weten de sterkste spanningsboog te realiseren. Kim, die als dirigent de Oezbeken leerde luisteren naar Schnittke, Stravinsky en Orff, smeedt westerse en oosterse instrumenten samen tot een ruig symfonisch geheel, met lekker korzelige uitbarstingen en een eenzaam slot van bassnaar tokkels op

de zheng (een Chinese citer). Bellon maakt fraaie tutti-klanken in *Alfabeto deserto*, laat de fluitist Harrie Starreveld wild tekeer gaan en de rietblazer Ernest Rombout mysterieus neuzelen op althobo, terwijl de nasale koushnai en de peervormige kemençe eveneens fraaie soli zijn toebedeeld. Het klinkt allemaal alsof er nooit spraakverwarring is geweest, daar in Babylon.

Huib Ramaer